

ع ٢٤٠٤

دانشگاه علوم پزشکی زاهدان

تاسیس ۱۳۱۵

۱۳۸۲ / ۱ / ۳۰

دانشگاه علوم پزشکی زاهدان
دانشکده پزشکی

نیز اطلاعات مدرک دکترای
پزشکی عمومی

پایان نامه

جهت اخذ مدرک دکترای
پزشکی عمومی

موضوع:

تعیین سطح آگاهی دانشجویان تربیت بدنی
دانشگاه‌های زاهدان از عوارض داروهای دوپینگ
در سال ۱۳۸۰

استاد راهنما:

دکتر محمدرضا شهرکی
فیزیولوژیست

استاد مشاور:

مهندس مهدی محمدی
کارشناس آمار

نگارنده:

علیرضا سرگلزائی

۴۷۶۶

اعتماد به خداوند بهای هر چیز گرانبها و
نردبان هر تکامل و ترقی است.

امام جواد (ع)

الهی! هر شادی که بی توست اندوه آن است،

هر منزل که نه در راه توست زندان است،

هر دل که نه در طلب توست ویران است،

یک نفس با تو به دو گیتی ارزان است،

یک دیدار از آن تلو به صد هزار جان،

صد جان بکند آنچه کند بوی وصال است

تقدیم به:

پدر و مادر عزیزم که فرشتگان الهی بر روی زمینند
و همه هستیم متعلق به آنهاست.

پدرم:

که در سایه وجود پربارش مراحل پیشرفت و ترقی را پیمودم.
او که تکیه گاه خستگی هایم است.

و مادرم:

که الهه صبر و بردباری و پناهگاه تنهایی های من است.
او که در نشیب های زندگی پشتیبان محکم و تکیه گاه مطمئنم
بود و در سایه وجود صنوبریش آسوده خاطر پیچ و خم زندگی را
پیمودم.

امید که:

توانسته باشم قطره های از دریای بیکران لطف و محبت و
بردباریش را ارج نهاده باشم.

و تقدیم به:

مهربانی خواهرانم و دلسوزی برادرانم جواد

تقدیم به:

استاد ارجمندم:

جناب آقای دکتر محمد رضا شهرکی

که دلسوزانه مرا در این تحقیق راهنمایی فرمودند.

با تشکر از:

جناب آقای مهندس محمدی

که بدون همکاری ایشان انجام این تحقیق بر ایمن میسر نبود.

و با تشکر از:

سرکار خانم جوانشیر، خانم یداللهی و آقای کیخا

که خالصانه مرا در این امر یاری فرمودند.

مرکز اطلاعات مدرک علمی ایران
تهیه در آرا

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	چکیده فارسی
	فصل اول: معرفی پژوهش
۲	۱-۱: مقدمه و بیان مسئله
۴	۱-۲: اهداف
۴	۱-۳: هدف کلی
۴	۱-۴: اهداف ویژه
۵	۱-۵: سؤالات
۵	تعریف عملیاتی واژه
	فصل دوم: بررسی متون
۶	۲-۱: کلیات
۶	۲-۲: انواع دوپینگ
۸	۲-۳: گروه محرک‌ها (Stimulants)
۹	۲-۴: گروه مخدرها (Narcotics)
۱۰	۲-۵: گروه استروئیدهای آنابولیکی
۱۱	۲-۶: گروه دیورتیک‌ها
۱۲	۲-۷: دوپینگ خون
۱۲	۲-۸: گروه بتابلوکرها
۱۳	۲-۹: الکل
۱۳	۲-۱۰: ماری جوانا
۱۴	۲-۱۱: انواع آزمایش دوپینگ
۱۴	مروری بر مطالعات گذشته
	فصل سوم: روش پژوهش و گردآوری اطلاعات
۱۵	۳-۱: نوع مطالعه
۱۵	۳-۲: جمعیت مورد مطالعه
۱۵	۳-۳: ابزار جمع‌آوری اطلاعات
۱۵	۳-۴: روش جمع‌آوری اطلاعات

فصل چهارم: نتایج و یافته‌های پژوهش

- ۱۶ نتایج پژوهش و جداول و نمودارها
- جدول (۱-۴): شاخص‌های مرکزی و پراکندگی سطح آگاهی از عوارض داروهای دوپینگ برحسب تعداد واحد گذرانده در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه سیستان و بلوچستان
- ۱۷ جدول (۲-۴): شاخص‌های مرکزی و پراکندگی سطح آگاهی از شناخت داروهای دوپینگ برحسب تعداد واحد گذرانده در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه سیستان و بلوچستان
- ۱۸ جدول (۳-۴): شاخص‌های مرکزی و پراکندگی امتیاز کل آگاهی از شناخت و عوارض داروهای دوپینگ برحسب تعداد واحد گذرانده در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه سیستان و بلوچستان
- ۱۹ جدول (۴-۴): شاخص‌های مرکزی و پراکندگی سطح آگاهی از عوارض داروهای دوپینگ برحسب تعداد واحد گذرانده در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی
- ۲۰ جدول (۵-۴): شاخص‌های مرکزی و پراکندگی آگاهی از شناخت داروهای دوپینگ برحسب تعداد واحد گذرانده در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی
- ۲۱ جدول (۶-۴): شاخص‌های مرکزی و پراکندگی امتیاز کل آگاهی از شناخت و عوارض داروهای دوپینگ برحسب تعداد واحد گذرانده در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی
- ۲۲ جدول (۷-۴): میانگین و انحراف معیار امتیاز کل آگاهی از عوارض داروهای دوپینگ برحسب جنس در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه سیستان و بلوچستان
- ۲۲ جدول (۸-۴): میانگین و انحراف معیار آگاهی از عوارض داروهای دوپینگ برحسب جنس در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی
- ۲۳ جدول (۹-۴): میانگین و انحراف معیار آگاهی از شناخت داروهای دوپینگ برحسب جنس در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی
- ۲۳ جدول (۱۰-۴): میانگین و انحراف معیار آگاهی از شناخت و عوارض داروهای دوپینگ برحسب جنس در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی
- ۲۴ جدول (۱۱-۴): میانگین و انحراف معیار آگاهی از عوارض داروهای دوپینگ برحسب حضور در رشته ورزشی خاص در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه سیستان و بلوچستان
- ۲۴ جدول (۱۲-۴): میانگین و انحراف معیار آگاهی از شناخت داروهای دوپینگ برحسب حضور در رشته ورزشی خاص در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه سیستان و بلوچستان
- ۲۵ جدول (۱۳-۴): میانگین و انحراف معیار امتیاز کل آگاهی از شناخت و عوارض

داروهای دوپینگ در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه سیستان و بلوچستان

- ۲۵ جدول (۱۴-۴): میانگین و انحراف معیار آگاهی از عوارض داروهای دوپینگ
برحسب حضور در رشته ورزشی خاص در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی
- ۲۶ جدول (۱۵-۴): میانگین و انحراف معیار آگاهی از شناخت داروهای دوپینگ
برحسب حضور در رشته ورزشی خاص در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی
- ۲۶ جدول (۱۶-۴): میانگین و انحراف معیار امتیاز کل آگاهی از شناخت و عوارض
داروهای دوپینگ برحسب حضور در رشته ورزشی خاص در دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه
آزاد اسلامی
- ۲۷ جدول (۱۷-۴): شاخص های مرکزی و پراکندگی آگاهی از عوارض داروهای دوپینگ
برحسب سن در دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه سیستان و بلوچستان
- ۲۸ جدول (۱۸-۴): شاخص های مرکزی و پراکندگی نمره آگاهی از شناخت داروهای دوپینگ
برحسب سن در دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه سیستان و بلوچستان
- ۲۹ جدول (۱۹-۴): شاخص های مرکزی و پراکندگی امتیاز کل آگاهی از شناخت و
عوارض داروهای دوپینگ برحسب سن در دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه سیستان و بلوچستان
- ۳۰ جدول (۲۰-۴): شاخص های مرکزی و پراکندگی آگاهی از عوارض داروهای دوپینگ
برحسب سن در دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه سیستان و بلوچستان
- ۳۱ جدول (۲۱-۴): شاخص های مرکزی و پراکندگی آگاهی از شناخت داروهای دوپینگ
برحسب سن در دانشجویان تربیت بدنی آزاد اسلامی
- ۳۲ جدول (۲۲-۴): شاخص های مرکزی و پراکندگی امتیاز کل آگاهی از شناخت و عوارض
داروهای دوپینگ برحسب سن در دانشجویان تربیت بدنی آزاد اسلامی
- ۳۲ جدول (۲۳-۴): میانگین و انحراف معیار آگاهی از عوارض داروهای دوپینگ برحسب
نوع دانشگاه در دانشجویان تربیت بدنی زاهدان
- ۳۳ جدول (۲۴-۴): میانگین و انحراف معیار آگاهی از شناخت داروهای دوپینگ برحسب
نوع دانشگاه در دانشجویان تربیت بدنی زاهدان
- ۳۳ جدول (۲۵-۴): امتیاز کل آگاهی از شناخت و عوارض داروهای دوپینگ برحسب نوع
دانشگاه در دانشجویان تربیت بدنی زاهدان
- ۳۴ جدول (۲۶-۴): برآزش مدل رگرسیونی برای تعیین ارتباط متغیرهای سن، تعداد واحدهای
گذرانده، حضور در رشته ورزشی، جنس، دانشگاه با سطح آگاهی از عوارض داروهای دوپینگ
- ۳۴ جدول (۲۷-۴): برآزش مدل رگرسیونی برای تعیین ارتباط متغیرهای سن، تعداد واحدهای

گذرانده، حضور در رشته ورزشی، جنس، دانشگاه با آگاهی از شناخت داروهای دوپینگ

۳۵

جدول (۲۸-۴): برآزش مدل رگرسیونی برای تعیین ارتباط متغیرهای سن، تعداد

واحدهای گذرانده، حضور در رشته ورزشی، جنس، دانشگاه با امتیاز کل آگاهی

از شناخت و عوارض داروهای دوپینگ

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری و پیشنهادات

۳۶

بحث و نتیجه گیری

۳۹

پیشنهادات

۴۰

چکیده انگلیسی

رفرنس ها و منابع

ضمیمه

چکیده:

با توجه به عوارض داروهای دوپینگ و افزایش شیوع دوپینگ در جامعه ورزشی و نظر به اینکه دانشجویان تربیت بدنی مربیان و سرپرستان آینده ورزشکاران خواهند بود و از جمله افرادی هستند که نقش تعیین کننده‌ای در تصمیم گیری‌های ورزشی این مرز و بوم دارند. بنابراین در این مطالعه سطح آگاهی دانشجویان تربیت بدنی زاهدان از عوارض جانبی داروهای دوپینگ بر اساس سن و جنس و تعداد واحد گذرانده و حضور در رشته ورزشی و نوع دانشگاه بررسی شد.

این مطالعه توصیفی، تحلیلی بود که به صورت مقطعی انجام شد. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه بود که نمونه آن در پایان نامه آمده است و جمعیت مورد مطالعه کل دانشجویان رشته تربیت بدنی بود. اطلاعات جمع آوری شده با نرم افزار کامپیوتری SPSS مورد آنالیز قرار گرفت و از تستهای آماری استفاده شده و نتایج بصورت میانگین و درصد بیان گردید و اطلاعات آماری $P < 0/05$ معنی دار تلقی شده است.

آنالیز اطلاعات حاصل از این بررسی نشان داد که سطح آگاهی از عوارض داروهای دوپینگ در دانشجویان در هر دو دانشگاه (آزاد اسلامی و سیستان و بلوچستان) با تعداد واحدهای گذرانده و حضور در رشته ورزشی خاص ارتباط معنی داری وجود داشت و نیز در هر دو دانشگاه سطح آگاهی از عوارض داروهای دوپینگ با جنس ارتباط معنی داری را نشان نداد بعلاوه نتایج نشان داد که در دانشگاه آزاد اسلامی سطح آگاهی از عوارض داروهای دوپینگ با سن ارتباط معنی داری نداشت در حالی که در دانشگاه سیستان و بلوچستان ارتباط معنی داری را نشان می داد.

بر اساس مدل رگرسیون نشان داده شد که مهمترین عوامل افزایش در سطح آگاهی از عوارض جانبی داروهای دوپینگ در کل دانشجویان تربیت بدنی به ترتیب: حضور در رشته ورزشی خاص، سن و تعداد واحدهای گذرانده بود. با افزایش سن و تعداد واحدهای گذرانده و حضور در رشته ورزشی خاص سطح آگاهی نیز در این مورد افزایش می یافت.

فصل اول
مصرفی پژوهش

(۱-۱): مقدمه و بیان مسئله:

دوپینگ را به واژه هلندی «Doping» نسبت می‌دهند که به معنی «آیین غسل تعمید مسیحی» می‌باشد. شباهت این دو واژه بدلیل آنست که مرتکبین دوپینگ با این کار می‌خواهند کاستی‌ها و عیوب خود را بپوشانند (۱).

برای دوپینگ تعریف‌های زیادی وجود دارد طبق تعریف جدید، دوپینگ عبارتست از: تجویز یا استفاده از هر ماده خارجی و یا هرگونه ماده فیزیولوژیک خود بدن با مقادیر غیرعادی یا راههای استعمال غیرطبیعی که توسط ورزشکار مسابقه دهنده با هدف انحصاری افزایش کارایی در مسابقه بطور مصنوعی مورد استفاده قرار می‌گیرد (۲).

استفاده از این مواد به سه دلیل عمده ممنوع شده است:

الف - اخلاقی: زیرا با اهداف عالی ورزش که سلامت جسمانی، روحی، اخلاقی است منافات دارد.

ب - منع قانونی: طبق قوانین سوء استفاده از داروها در جهت کسب نتایج بهتر ورزشی، پیشی گرفتن از حریفان غیرقانونی و مستوجب کیفر است.

ج - عوارض: سوء مصرف داروها و مواد دوپینگ دارای عوارض گوناگونی بر سلامت ورزشکاران است و حتی موارد مختلفی مرگ در ورزشکاران به علت دوپینگ گزارش شده است، مثلاً مرگ دوچرخه‌سوار دانمارکی در المپیک رم در سال ۱۹۶۰ بر اثر مصرف آمفتامین و رونیساکول اولین مورد مرگ ورزشکار در یک مسابقه رسمی جهانی بود. نمونه دیگر ابتلاء آرزادو ورزشکار حرفه‌ای در رشته فوتبال آمریکایی به تومور مغزی بغلیت مصترف زناد هورمون رشد و استروئیدهای آندروژنیک و آنابولیک در سال ۱۹۹۱ (۳).

کمیسیون پزشکی بین‌المللی المپیک داروها و مواد ممنوعه (که بعنوان دوپینگ مصرف می‌شود) را به سه گروه تقسیم می‌کند:

۱) مواد محرک (Stimulants)، مخدرها (Narcotics)، عوامل آنابولیکی (Anabolic agents)،

دیورتیک‌ها و بعضی هورمون‌ها (هورمون رشد) (۲) دوپینگ خون، مواد شیمیایی.

(۳) الکل، ماری جوانا، کورتیکو استروئیدها، بتابلوکرها (۴ و ۵).

عوارض این داروها به طور اجمالی شامل موارد زیر است:

گروه محرکها (Stimulants): افزایش فشار خون، تاکی کاردی، اضطراب، حملات صرعی، تاکی

کاردی بطنی، آریتمی‌های قلبی، کوما، اعتیاد (۱ و ۷).

گروه مخدرها (Narcotics): شامل کاهش فشار خون، کاهش تهویه ریوی، خواب آلودگی، اختلالات

گوارشی، اعتیاد و اختلالات روانی (۱).

گروه استروئیدهای آنابولیک و هورمون‌ها: تغییر در میل جنسی، تحلیل رفتن بیضه‌ها، عقیمی،

کلیتومگالی، هیپرسوئیسم، بیماری کبندی دراز مدت، ژنیکوماستی آترواسکلروز، افزایش ترومبوز و

آمبولی سیستیمیک، مونونروپاتی‌ها (۱ و ۹).

عوارض گروه دیورتیک‌ها: از دست دادن آب بدن، کاهش فشار خون، اختلالات الکترولیتی (۱).

عوارض دوپینگ خون: DVT، آمبولی ریوی، هیپاتیت سرم (۱ و ۱۰).

عوارض گروه بتابلوکرها: برادی کاردی، کاهش فشار خون، توهمات ذهنی، اختلالات خواب، تهوع،

استفراغ (۱).

تجربیان نشان داده است که شیوع دوپینگ در بچه‌ها و جوانان بین ۳-۵٪ است، (که در پسرها بیشتر از

دخترها بوده) و در بزرگسالانی که بطور آماتور ورزش می‌کنند ۱۵-۵٪ که سن متوسط آن ۲۰-۲۵

سال و ۳۵-۳۹ سال بوده است (۱).

بر طبق مطالعه‌ای که در مورد میزان استفاده و آگاهی در مورد داروهای استروئید آندروژنیک بر روی

ورزشکاران بدنساز در همدان انجام شده از تعداد ۳۷۰ بدنساز مورد مطالعه ۷۱ نفر (۱۹/۲٪) از

داروهای استروئیدی آنابولیک استفاده می‌کنند که رایج‌ترین داروهای مصرفی اکسی متولون و

ناندرولون بوده و میزان آگاهی بدنسازان در مورد داروهای استروئیدی آنابولیک در گروه مصرف کننده

نسبت به گروه غیرمصرف کننده بطور معنی‌داری ($T = 4/34$ و $P < 0/0001$) بیشتر بود ۶۳/۲ درصد از

بدنسازان مورد مطالعه داروهای استروئیدی آنابولیک را خطرناک می‌دانند و ۶۳٪ از گروه مصرف کننده عوارض جانبی دارو را تجربه کرده‌اند (۱۲).

با توجه به عوارض داروهای دوپینگ و افزایش شیوع دوپینگ در جامعه ورزشی نظر به اینکه دانشجویان تربیت بدنی مربیان و سرپرستان آینده ورزشکاران خواهند بود و از جمله افرادی هستند که نقش تعیین کننده‌ای در تصمیم‌گیریهای ورزش این مرز و بوم دارند و ارتباط تنگاتنگی با ورزشکاران خواهند داشت بر آن شدیم که سطح آگاهی این گروه دانشجویان را از عوارض داروهای دوپینگ (ترکیباتی که بر اساس نظر کمیته المپیک مصرف آنها ممنوع شده است) را بررسی کنیم.

اهداف:

(۱-۲): هدف کلی

تعیین سطح آگاهی دانشجویان تربیت بدنی دانشگاههای زاهدان از عوارض جانبی داروهای دوپینگ در سال ۱۳۸۰.

(۱-۳): اهداف ویژه:

۱- تعیین سطح آگاهی دانشجویان رشته تربیت بدنی از عوارض جانبی داروهای دوپینگ به تفکیک سال (تعداد واحدهای گذرانده).

۲- تعیین سطح آگاهی دانشجویان رشته تربیت بدنی از عوارض جانبی داروهای دوپینگ به تفکیک دانشگاه.

۳- تعیین سطح آگاهی دانشجویان رشته تربیت بدنی از عوارض جانبی داروهای دوپینگ به تفکیک جنس.

۴- تعیین سطح آگاهی دانشجویان رشته تربیت بدنی از عوارض جانبی داروهای دوپینگ به تفکیک سن.

۵- مقایسه سطح آگاهی دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه آزاد و دانشگاه سیستان و بلوچستان از عوارض داروهای دوپینگ.

سرزنش اطلاعات مدرک علمی ایران
تمیسه مدرک

(۴-۱): سوالات

۱) سطح آگاهی دانشجویان رشته تربیت بدنی از عوارض جانبی داروهای دوپینگ به تفکیک سال

(تعداد واحدهای گذرانده) چند درصد است؟

۲) سطح آگاهی دانشجویان رشته تربیت بدنی از عوارض جانبی داروهای دوپینگ به تفکیک دانشگاه

چند درصد است؟

۳) سطح آگاهی دانشجویان رشته تربیت بدنی از عوارض جانبی داروهای دوپینگ به تفکیک جنس چند

درصد است؟

۴) سطح آگاهی دانشجویان رشته تربیت بدنی از عوارض جانبی داروهای دوپینگ به تفکیک سن چند

درصد است؟

۵) آیا بین سطح آگاهی دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه آزاد و سیستان و بلوچستان از عوارض

جانبی داروها تفاوت وجود دارد؟

تعریف عملیاتی واژه‌ها:

مواد محرک: ترکیباتی هستند که بر روی سیستم اعصاب مرکزی اثر گذاشته تا کنون متجاوز از ۴۰ نوع

داروی محرک در ورزش ممنوع اعلام شده است.